

Θέματα Ἐξεταστικῆς Περιόδου Ἰουνίου-Ἰουλίου

1. Καθοριστικὰ φαινόμενα τῆς προπαρασκευῆς γιὰ τὸν Νεοελληνικὸ Διαφωτισμό, ποὺ ἄρχιζαν νὰ διαγράφονται καὶ στὴ Δύση τὰ χρόνια ποὺ γεννιόταν ὁ Κοραΐς.

2. Κύριες τάσεις στὴν ἰδεολογία καὶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα κατὰ τὴ φάση τῆς «Ἀνακαινίσης» (μόνο οἱ βασικοὶ ἐκπρόσωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ τέσσερις ἀνώνυμοι ριζοσπάστες).

3. Γρηγόριος Ε', [Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1819] (ἀποσπ.):

...τινὲς τῶν καθ' ἡμᾶς πεπαιδευμένων ἐγνωμάτευσαν περὶ Διαλέκτου Ἑλληνικῆς, καὶ ἀντὶ τοῦ νὰ γένωσι προσεκτικοὶ παρατηρηταί, ἔγιναν τολμηροὶ καὶ κακόσχολοι παρεξηγηταί τῶν γνωμολογηθέντων, ἀδικήσαντες τὸ περὶ τὴν θεσπεσίαν αὐτὴν διάλεκτον ἱερὸν σέβας ἐκείνων τῶν ἀξιεπαίνων ἀνδρῶν [...].

[...] Καὶ κατὰ σύγκρισιν δὲ καὶ παράθεσιν εὐρίσκεται ἐπωφελεστέρα τῷ Γένει, καὶ ἀναγκαιότερα ἢ παράδοσις τῶν Γραμματικῶν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν [...].

[...] Ἀναγκαιότατον εἶναι ἔνθα καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ τρόπος εὐχερῆς καὶ ἀρμόδιος νὰ διαιρεθῶσι τὰ γραμματικὰ σχολεῖα ἀπὸ τὰ τῶν Ἐπιστημονικῶν καὶ Μαθηματικῶν, καὶ νὰ γίνωνται κεχωρισμένως ἐν μέρει αἱ παραδόσεις, διὰ νὰ μὴ λαμβάνωσιν ἐκ τοῦ προχείρου ἀφορμὴν οἱ νέοι, καὶ φεύγοντες ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν Γραμματικῶν, προσκολλῶνται εἰς τὰς ἄλλας [...]. [...] καὶ ἡ παράδοσις δὲ τῶν Γραμματικῶν νὰ μὴν ἔχη βάσιν τὴν τέχνην τοῦ ὀρθῶς λέγειν καὶ γράφειν, ἀλλὰ νὰ ἐνασχολῆται καὶ περὶ τὴν χρηστότητα τῶν ἡθῶν, καὶ τὴν κατῆχσιν τῶν πατροπαραδότων δογμάτων...

3.1. Ἐνα ἀπὸ τὰ δύο ἀντικείμενα τῆς Ἐγκυκλίου θίγεται στὰ παραπάνω ἀποσπάσματά της. Ποιό εἶναι αὐτό (καὶ ποιά ἐπιμέρους σημεῖα του διαφαίνονται ἐδῶ), ποιό δὲν περιλαμβάνεται καὶ ποιά θέση τοῦ ἔχει ἐπιφυλαχθεῖ στὸ κείμενο;

3.2. Ποιά ἱστορικὰ γεγονότα (ὀνομαστικά) κατέστησαν δύσκολες τὶς πατριαρχίες τοῦ Γρηγορίου Ε';

3.3. Ποιά εἶναι ἡ ἐκτίμησή σας γιὰ τὸν ρόλο ποὺ διαδραμάτισε στὸν καιρὸ του, ὡς πνευματικὸς καὶ ἐθνικὸς ἡγέτης, ὁ πατριάρχης Γρηγόριος Ε';

[Πρὸς ἀπάντησιν 2 ἀπὸ τὰ 3 θέματα. Διάρκεια ἐξέτασης συνολικά: 3 ὥρες.]

Ἀθήνα, Παρασκευὴ 27 Ἰουνίου 2008

ΠΡΟΦΟΡΙΚὰ ΔΟΘΗΚΕ Ἡ ΟΔΗΓΙΑ: Στὸ ὑποερώτημα 3.1. τοῦ τοῦ τρίτου θέματος τὸ ζήτημα τῆς νηστείας ἐκλαμβάνεται ὡς παράμετρος τοῦ θιγόμενου ἀντικειμένου, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ καὶ ὡς ἀνεξάρτητο (τρίτο) ἀντικείμενο. Τὰ ὑποερωτήματα 3.2. καὶ 3.3. εἶναι συνεκτικὰ μεταξύ τους καὶ μποροῦν νὰ ἀναπτυχθοῦν ἐνιαῖα.

Θέματα Ἐξεταστικῆς Περιόδου Ἰουνίου-Ἰουλίου

1. Συντελεστές τῆς προπαρασκευῆς γιὰ τὸν Νεοελληνικὸ Διαφωτισμὸ: Οἰκονομία, Κοινωνία, Διανόηση (χωρὶς παραδείγματα καὶ σὲ δύο τὸ πολὺ σελίδες).

2. Ἀλλαγὲς στὸ βιβλίον κατὰ τὴ φάση τῆς «Ἀνακαινίσεως».

3. Ρήγας Βελεστινλῆς, *Σχολεῖον τῶν Ντελικάτων Ἐραστῶν* (1790) — «Συνομιλία Ἐρωτικὴ τοῦ Λεάνδρου καὶ τῆς Βριζίδ» ἀπὸ τὸ «Τσιράκι τοῦ Ἐργαστηρίου» (ἀποσπ.)

Περιεργεῖα φερομένη ἦλθε κοντά του [ἢ Βριζίδ] (κατὰ τὴν συνήθεια ὅπου ἔχουν οἱ καλούτσικες νὰ ἰντερεσάρωνται πάντοτε εἰς τὰ ἔργα τῶν νέων) καὶ ἄρχισε νὰ τὸν λέγῃ:

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ὅλη μέρα διαβάζετε, ὅλη μέρα καταγίνεσθε, Λεάνδρε· καθόλου ἀνακωχὴν ἀπὸ τοὺς κόπους δὲν δίδετε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας; Δὲν ἀναπνέετε καὶ ὀλίγον;

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Τί νὰ κάμω, Βριζίδ, πρέπει νὰ δουλεύω, ὅταν τὸ καλὴ ἢ χρεῖα, καὶ νὰ διαβάζω πάλιν διὰ νὰ φωτισθῆ ὁ νοῦς μου [...].

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ἡμεῖς ὅλοι σᾶς ἀγαποῦμεν· ἐγὼ, παραδείγματος χάριν, σᾶς προτιμῶ ἀπὸ ὅλους τοὺς νέους ὅπου ἕως τώρα εἴχαμεν εἰς τὸ σπῆτι. [...] Στοχάζομαι πῶς θεὸ νὰ γένετε καλὸς νοικοκύρης, καὶ καλότυχη ἐκεῖνη ὅπου θεὸ νὰ σᾶς πάρῃ.

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Ἄν δὲν μείνῃ εὐχαριστημένη, σᾶς βεβαιώνω ὅτι καὶ ἐγὼ θεὸ νὰ συμπάσχω μαζί της· πλὴν θέλω βάλῃ τὰ δυνατά μου, διὰ νὰ μὴν τὴν ἀφήσω νὰ παραπονεθῆ.

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ὅχι, τί χρυσὸς νέος!... Ἀποκτήσετε ἕως τώρα καμίαν ἀμορέζαν, Λεάνδρε;

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Τί λέτε, διὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Πῶς εἶναι τρόπος εἰς τὴν ἡλικίαν ὅπου εὐρίσκομαι, χωρὶς καμίαν κατὰστασιν [...]; Ἐγὼ θέλω φροντίσει περὶ ὑπανδρείας, ὅταν γένω ἄξιος νὰ προξενήσω τὴν εὐτυχίαν τῆς συζύγου μου καὶ νὰ δώσω καλὴν ἀνατροφήν εἰς τὰ παιδιὰ μου.

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ὅχι, μὰ ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχη (ἐνόσω νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνη ἢ ὦρα) κάποιαν κλίσιν εἰς κανένα ὑποκείμενον ἄνθρωπον εἴμεσθεν [...].

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Ὅχι, Βριζίδ, δὲν ἔχω καθόλου. [...] Καὶ πρὸς τούτοις ἀγαποῦσα, ἂν εἶναι δυνατόν, νὰ προσφέρω εἰς τὴν σύζυγόν μου μίαν παστρικήν καρδίαν. [...]

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ἀγαποῦσα νὰ μὲ κάμετε μίαν χάριν ἀκόμη: νὰ μὲ εἰπῆτε ἂν σᾶς ἀρέσῃ καμία κατὰ τὸ παρόν· ἢ εἴστε πάντῃ ἀδιάφορος; [...] Λόγου χάριν (σᾶς τὸ λέγω καθ' ὑπόθεσιν, ἤγουν χωρὶς κανένα νόημα) πῶς σᾶς φαίνομαι, εἴμαι εὐμορφῆ;

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Ναί, τῆ ἀληθεία, πολλὰ εὐμορφῆ καὶ χαριτωμένη [...].

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ἀνίσως (καὶ αὐτὸ ὑποθέσετε το), ἀνίσως καὶ σᾶς ἀγαποῦσα, ἠθέλετε μὲ ἀγαπήσει καὶ τοῦ λόγου σας ὁμοίως; [...]

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Ὡς φαίνεται, ἐγὼ ἐγεννήθηκα εἰς τὸν κόσμον διὰ λόγου σας, Βριζίδ. [...] Ἄν θέλετε ὅμως νὰ μὲ ἀκούσετε, δὲν πρέπει νὰ συναναστρεφώμεθα καὶ νὰ συντυχαίνωμεν κρυφὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ, διατὶ ἐμβαίνουν εἰς ὑποψίαν. Ἄς προσμένωμεν ἐνόσω νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς δεξιά, ὅπου νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ τὸ εἰποῦμεν εἰς τοὺς γονεῖς μας [...].

ΒΡΙΖΙΔΑ: Ἄχ, ἄσπλαγχνε Λεάνδρε, ἄχ... ἀπὸ τὰ κρύα λόγια σας ἀρκετὰ νιώθω πῶς δὲν μὲ ἀγαπάτε... [...] Ἐγὼ... σᾶς... ἀγαπῶ... σᾶς πονῶ... δὲν ἡμπορῶ πλέον νὰ τὸ βαστάξω μυστικόν... [...] Ἄν μὲ ἀγαπάτε, καθὼς μὲ λέτε, ἀπολαύσετε τὸν καρπὸν τῆς ἀγάπης σας. Ἄν μὲ μισῆτε πάλιν... ἄχ...

ΛΕΑΝΔΡΟΣ: Τὸ κάλλος σας εἶναι σπάνιον, οἱ χάρες σας ἀπερίγραπτες καὶ ἀδύνατον νὰ σᾶς μισήσῃ κανεὶς. [...] Ἐγὼ ὅμως ἔχω χρέος νὰ μὴν ἀτιμάσω τοὺς γονεῖς μου, τὸν αὐθέντην μας καὶ ἐσᾶς τὴν ἰδίαν, Βριζίδ. Δὲν παραβαίνω, δὲν ἐβγαίνω ἀπὸ τὸ καθήκον ὅπου πρέπει νὰ βαστάξω... Σᾶς ἀφήνω ὑγείαν, ἀδελφῆ. Πηγαίνω. Ἄν μείνω περισσότερο, ἡμπορεῖ νὰ μᾶς συνέβῃ κανένας κίνδυνος.

3.1. Τί μαρτυρεῖ στὸ παραπάνω κείμενον τὴν ἀνάδυση ἐνὸς νέου γυναικείου προτύπου; Ποιὰ στάση τηρεῖ ἀπέναντί του ὁ Ρήγας;

3.2. Ὁ διάλογος αὐτὸς ἀπεικονίζει μιὰ δοκιμασία τοῦ ἥρωα: Πῶς ἐντάσσεται αὐτὴ στὸ σχέδιον τοῦ ἔργου;

3.3. Τοποθετήστε τὸ ἔργο στὸ πολιτικὸ/συγγραφικὸ πρόγραμμα τοῦ Ρήγα.

[Πρὸς ἀπάντησιν 2 ἀπὸ τὰ 3 θέματα. Διάρκεια ἐξέτασης συνολικά: 3 ὥρες.]